

ב"ה

פרשת תרומה

ועשו לי מקדש
שמות כה, ח.

מהי המטרה העיקרית של המשכן ?

בריש הלכות בית הבחירה - כותב הרמב"ם: "מצות עשה לעשות בית לה' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות .. שנאמר^[1] "ועשו לי מקדש, וכבר נתפרש בתורה משכן שעשה משה רבינו".

וצריך להבין: ב"משכן שעשה משה רבינו" היה ענין נוסף, ואדרבה, ענין הכי עיקרי - כמפורש בציווי הראשון (לאחרי הציווי הכללי ד"ועשו לי מקדש"), "ועשו ארון וגו' ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת מבין שני הכרובים אשר על ארון העדות את כל אשר אצוה אותך אל בני ישראל", היינו, מקום מיועד לדיבורו של הקב"ה למשה רבינו (שהרי "משהוקם (המשכן) לא נדבר עמו עוד אלא מאוהל מועד"^[2]).

וכמו שכתב הרמב"ם^[3] בביאור טעם הקדמת הציווי דארון וכפורת - "עיקר החפץ במשכן הוא מקום מנוחת השכינה שהוא הארון, כמו שאמר ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת, על כן הקדים הארון והכפורת בכאן כי הוא מוקדם במעלה", היינו, שעיקר ענין המשכן הוא "בית בתוכם מקודש לשמו ושם ידבר עם משה ויצוה את בני ישראל".

ומכיון שכן. מדוע כותב הרמב"ם רק "בית לה' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות", ואינו מזכיר מאומה שישנו עוד ענין עיקרי, "ונועדתי לך שם ודברתי אתך גו'", "בית . . (ש) שם ידבר עם משה ויצוה את בני ישראל"!!

ויש לומר הביאור בזה: ענינו של "אוהל מועד" - מצינו עוד לפני הקמת המשכן^[4]: "ומשה יקח את האוהל ונטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה וקרא לו אוהל מועד והיה כל מבקש ה' יצא אל אוהל מועד גו'", "והיה כצאת משה אל האוהל יקומו כל העם ונצבו איש פתח אהלו והביטו אחרי משה עד באו האהלה", "והיה כבוא משה האהלה ירד עמוד הענן ועמד פתח האוהל ודבר עם משה", "וראה כל העם גו' והשתחוו גו'", "ודבר ה' אל משה פנים אל פנים גו' ושב אל המחנה גו'" ("לאחר שנדבר עמו היה שב משה אל המחנה ומלמד לזקנים מה שלמד"^[5]).

כלומר, "אוהל מועד" בכתוב זה - קאי על "אהלו של משה"^[6], להיותו "בית ועד למבקשי תורה", מכיון שבו היה הקב"ה מדבר עם משה ללמדו תורה.

אמנם, "הדבר הזה נהג מיום הכפורים עד שהוקם המשכן, ולא יותר. . ומשהוקם, לא נדבר עמו עוד אלא מאוהל מועד" (מהמשכן שנקרא אף הוא בשם "אוהל מועד"), כלומר, ש"אוהל מועד" שהיה תחלה באהלו של משה (שבו היה הקב"ה מדבר עם משה, ובו היו מונחים הלוחות השניות עד להקמת המשכן), נעשה אחר כך "אוהל מועד" דהמשכן.

ועל פי זה יש לבאר מדוע לא הזכיר הרמב"ם את הענין העיקרי המפורש בקרא, "ונועדתי לך שם ודברתי אתך גו'" - מכיון שדיבור הקב"ה למשה לא נתחדש במשכן, שהרי היה גם ב"אוהל מועד" שבאהלו של משה, ונמשך אחר כך ב"אוהל מועד" דהמשכן, ובמילא, כל מה שנתחדש בציווי "ועשו לי מקדש", הוא - "בית לה' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות" (מה שאין כן לפני זה, שהקריבו על גבי מזבח סתם), אף שעיקרו של המשכן הוא "ונועדתי לך שם ודברתי אתך גו'".

זאת ועוד: הציווי "ועשו לי מקדש" - אף שנתפרש בתורה בנוגע למשכן דמשה, קאי גם על בית המקדש, בית ראשון ("בנין שבנה שלמה"), ובית שני ("אנשי בית שני כשבנו בימי עזרא"), עד ל"בנין העתיד להבנות".

ומכיון שהענין ד"ונועדתי לך שם ודברתי אתך גו'" היה רק במשכן דמשה, מה שאין כן בבית ראשון ובית שני ששמיעת דבר ה' (נבואה) לא הוצרכה להיות במקדש דוקא - על כן צריך לומר שאין זה בגדר הציווי דעשיית המקדש (ציווי לדורות), כי אם. ענין מיוחד שהיה במשכן דמשה בלבד (על דרך שאר הציוויים שלא היו אלא לפי שעה בלבד, ולא לדורות, שאינם נכללים במנין המצוות^[17]), ואילו גדר הציווי דעשיית המקדש (ציווי לדורות) הוא - "בית לה' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות".

קטע משיחת ש"פ תזו"מ, ג אייר, רשימת השומעים בלתי מוגה.
תו"מ ה'תשמ"ז ח"ג ע' 223.

- ^[1] תרומה כה, ח.
- ^[2] פרש"י שמות לג, יא.
- ^[3] ר"פ תרומה.
- ^[4] שמות לג, ז. ואילך.
- ^[5] פרש"י שם, יא.
- ^[6] פרש"י שם, ז.
- ^[7] ראה סהמ"צ להרמב"ם שורש ג.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צביה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה